Cíle: poznávání různých typů obydlí v romských koloniích v českých zemích v období 20. – 30. let 20. století, pojmenování různých materiálů pro stavbu příbytku, vlastní výtvarná práce na dané téma

Věková kategorie: 1. stupeň ZŠ

Pomůcky: Příklady historických fotografií/vyobrazení bydlení v Oslavanech. PL popisky k fotografiím. Vytištěné ČB archy nejméně o velikosti A4 (pro práci jednotlivců) nebo s černobílou omalovánkou obrazu J. Svobody „Stará cigánská osada u Oslavan 1903“, papírové archy na kreslení (buď pro práci jednotlivce, nebo pro práci žákovské skupinky) a barevné pastelky/ vodové barvy; psací potřeby a papír. Pro hodiny výtvarné výchovy doporučujeme zajistit (můžete dát předem dětem za úkol přinést) malé části těchto materiálů: dřevo, plech (ideálně neutrálně šedý), cihla, plachtovina (neutrální světlé barvy), sklo (ideálně bezbarvé), pár stébel slámy, kůže (hnědá, nebarvená) X ovšem nikoliv igelit neboli plastová fólie (jako příklad materiálu, který se na fotografii nemůže vyskytovat).

Texty: Oslavany do 1938, dále: Závodská, M. 2016. Zobrazení sídelní situace Romů v Oslavanech v období 1890–1938. Sborník Muzea Brněnska. Předklášteří: Muzeum Brněnska, 79–91.
(případně také Metodika Oslavany pro II. stupeň, která obsahuje další doporučenou literaturu)

Čas: 1 vyučovací hodina (v případě použití vhodné části Metodiky Oslavany pro II. stupeň mohou vzniknout i 2 hodiny; vhodnými součástmi mohou být pohádky vyprávěné mezi oslavanskými Romy nebo Vánoce u oslavanských cikánů)

Průřezová témata: některé typy romských obydlí před sto lety

Úkoly:
1. Popis historických fotografií: Prohlédněte si s žáky černobílé historické fotografie z Oslavan – někdejší romské kolonie z počátku 20. let 20. století. Pojmenujte s žáky všechny jednotlivé typy obydlí: (maringotka, plachtový přístřešek, zděný domek). Rozšířená varianta popisu fotografií – podotázka: Proč jsou fotografie černobílé? (barevná fotografie ani film v té době nebyly tak běžné, jako dnes, teprve vznikaly a proces kolorování fotografie byl velice drahý)
2. Prohlédněte si plnobarevné umělecké zpracování téže kolonie od malíře J. Svobody. Popište si s žáky, co na obraze vidíte. (V pozadí za osadou je průmyslová stavba cukrovaru v Oslavanech; ještě dále na obzoru důl Kukla). Jakub Svoboda (1875–1943) se narodil a žil v blízkých Ivančicích, romskou kolonii dobře znal a barvy na jeho obraze jsou autentické.
Následně učitel odloží Svobodův barevný obrázek stranou, aby jej žáci dál už bezprostředně neviděli.
3. Učitel vyzve žáky, aby přemýšleli, z jakých materiálů jsou lidské příbytky, které vidí na fotografiích, vytvořeny. Vypište do sloupečku pod sebou na tabuli jednotlivé druhy těchto materiálů. / Var. B: učitel

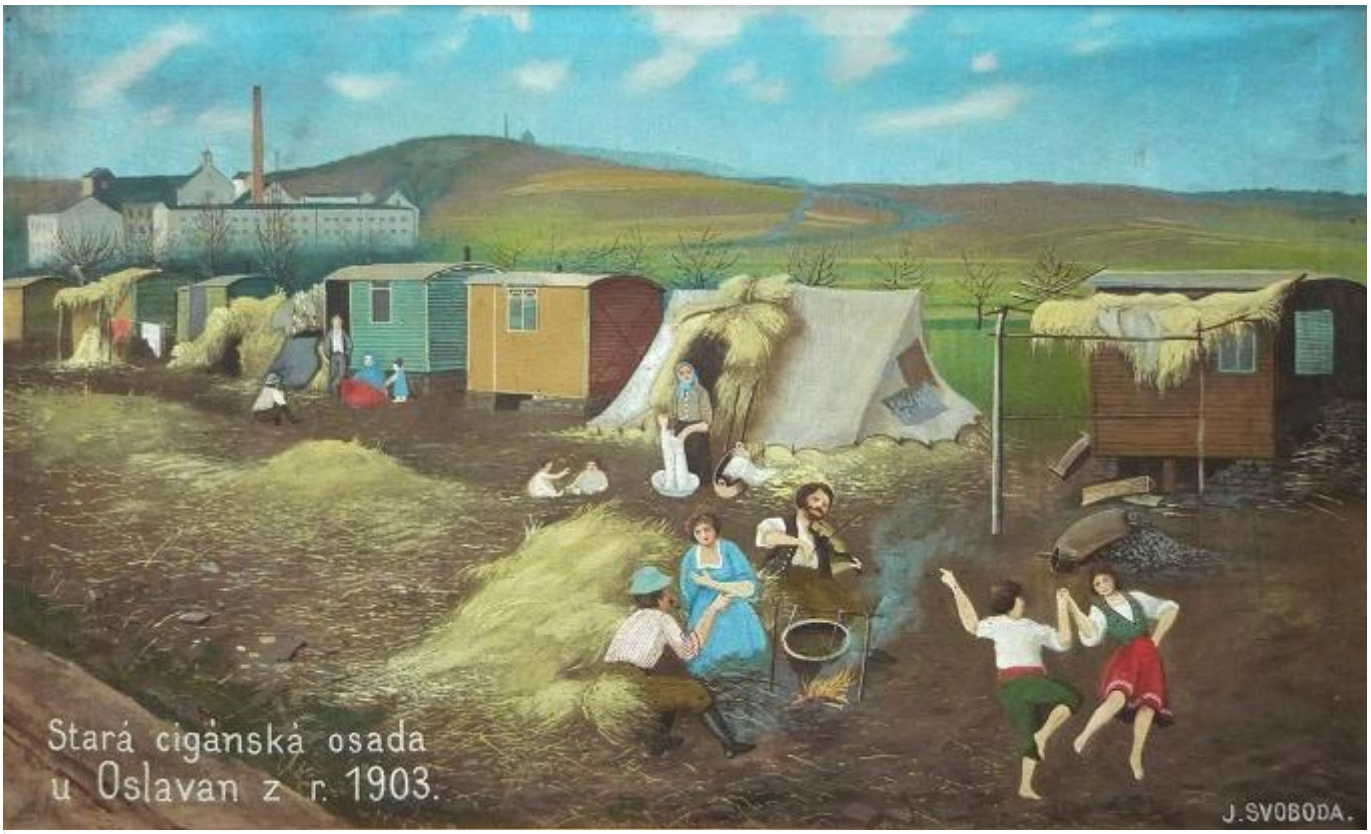
žákům ukáže připravené materiály – pojmenují si a vypíší jednotlivé druhy materiálů. Který materiál v době počátku 20. století mezi ostatní nepatří? (igelit) 3. Jakou barvu mají vypsané materiály? Připište na patřičná místa na tabuli přirozenou barevnost jednotlivých materiálů.

4. Vraťte se k ČB fotografiím – V jakých barvách ve skutečnosti jednotlivá obydlí před sto lety v romské kolonii v Oslavanech byla? Žáci dostanou omalovánky podle historické umělecké předlohy. Zkusí trefit barvy, o kterých si teď myslí, že k historii kolonie patří. / Var. B. místo omalovánek půjde o volnou tvorbu podle fotografií.

5. Srovnejte s žáky jejich vymalovánky/výkresy s originálními barvami Svobodova obrazu.

6. Výkresy i s jejich historickými předlohami vystavte ve třídě. V následující hodině můžete s žáky pracovat na téma život uvnitř kolonie a dále uvnitř romských příbytků: rodinné svátky, vaření, vyprávění pohádek.

Stará cigánská osada
u Oslavan z r. 1903.
J.SVOBODA.

J.SVOBODA.